

LUYỆN TẬP VỀ TÁCH CÂU

I – BÀI TẬP

1. Phân tích hiệu quả diễn đạt của các trường hợp tách câu sau đây :

– *Tôi nhận thấy keo bản mấy hào chỉ, trong lúc này là một tội lớn. Đối với phong nhã !* (Nguyễn Tuân)

– *Đôi mắt ấy nhìn tôi, ngấp ngừng nhiều lần. Lặng im nhiều lần. Rồi mới hỏi.* (Nguyễn Thị Ngọc Tú)

– *Một đôi mắt hẹp, lúc nào cũng lơ đãng, lúc nào cũng như mất hết khả năng thụ cảm và suy nghĩ. Tựa mặt ao tối giấu kín dưới đáy những bùn lầy và rêu rong.* (Ma Văn Kháng)

– Đời ông có thể kết thúc được rồi. Như nén hương cháy đến đốt cuối cùng được rồi. Tan thành khói được rồi. Vì đã quá dài dặc, đã quá đủ.
(Nguyễn Phan Hách)

– Bà ấy mệt quá. Không lê được một bước. Không kêu được một tiếng.
(Nguyễn Công Hoan)

– Nhìn sông đến chán, ông gục đầu xuống quây. Như một ông chủ quán bán khuya đến lúc phải ngủ gục. (Nguyễn Quang Sáng)

2. Những câu sau đây trích từ tác phẩm của một số tác giả, nhưng có điều chỉnh về dấu câu. Thử tách mỗi câu đó thành nhiều câu, sao cho đúng với ngữ pháp.

– Bỗng lòng sôi văng bật lên tiếng người reo to, rồi í ới gọi nhau.

– Tôi ngồi yên với một cốc rượu mạnh, một cái tẩu thuốc lá tắt và một người bạn, nhận làm hướng đạo và thông ngôn.

– Nói xong, anh ta vùi đầu xuống, giơ tay chào mọi người rồi đi ra cửa. Mọi người nhìn theo anh ta, im lặng.

– Tôi đứng dậy dưới trời mưa.

– Nói đoạn, ông cụ chạy đến mặc áo, giật cái áo trắng dài và cái áo the xuống, rồi rõ rõ kĩ, rồi cởi tuột cái áo cộc tay, lộn cái túi.

– Vô số anh răng đen, mắt toét, gọi lựu đạn là "nựu đạn", hát Tiến quân ca như người buồn ngủ cầu kinh mà lúc ra trận thì xung phong can đảm lắm, mà không hề bận tâm đến vợ con nhà cửa như họ vẫn thường thế nữa.

3. Đặt một ví dụ minh họa cho mỗi trường hợp có thể tách thành một câu riêng sau đây :

– vị ngữ khi có nhiều vị ngữ ;

– bổ ngữ khi có nhiều bổ ngữ ;

– định ngữ khi có nhiều định ngữ ;

– thành phần chú giải khi thành phần này đứng cuối câu ;

– trạng ngữ khi trạng ngữ đứng cuối câu ;

– vế phụ của câu ghép khi vế phụ này đứng cuối câu.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Có thể tái lập thành những câu chưa được tách, rồi so sánh với những câu đã tách, từ đó nêu nhận xét về hiệu quả của việc tách câu ở từng ví dụ một. Nhìn chung, ở những trường hợp này, tách câu có tác dụng làm nổi rõ thông tin ở bộ phận được tách riêng ra.

2. Sau đây là nguyên văn của các tác giả :

– *Bỗng lòng sôi văng bật lên tiếng người reo to. Rồi í ới gọi nhau.* (Nguyễn Tuân)

– *Tôi ngồi yên. Với một cốc rượu mạnh, một cái tẩu thuốc lá tắt và một người bạn, nhận làm hướng đạo và thông ngôn.* (Nguyễn Tuân)

– *Nói xong, anh ta vung đứng lên, giơ tay chào mọi người rồi đi ra cửa. Mọi người nhìn theo anh ta. Im lặng.* (Nguyễn Thị Ngọc Tú)

– *Tôi đứng dậy. Dưới trời mưa.* (Nguyễn Huy Tưởng)

– *Nói đoạn, ông cụ chạy đến mặc áo, giật cái áo trắng dài và cái áo the xuống, rồi rũ rũ kĩ. Rồi cởi tuột cái áo cộc ta, lộn cái túi.* (Nguyễn Công Hoan)

– *Vô số anh răng đen, mắt toét, gọi lựu đạn là "nựu đạn", hát Tiến quân ca như người buồn ngủ cầu kinh mà lúc ra trận thì xung phong can đảm lắm. Mà không hề bận tâm đến vợ con nhà cửa như họ vẫn thường thế nữa.* (Nam Cao)

3. Học sinh phải kiểm tra để chắc chắn câu tách ra là đúng với yêu cầu minh họa và chấp nhận được về ngữ pháp.